

O englezoaică în România sau De la o Sighișoară la alta

Era primăvara târziu, poate la începutul verii. Eram elevă în ultimul an la Bennett Memorial School for Girls din orașelul regal Tunbridge Wells – o oază de gentilețe, bastion al clasei mijlocii cuibărit în livezile de pe dealurile din Kent. Viitorul nu-mi arăta nimic interesant. Urma să termin anul și să-mi iau examenele la limba și literatura franceză, limba și literatura germană și literatura engleză. Viața mea părea previzibilă. Am ales să studiez mai departe limba și literatura franceză, un parcurs combinat, poate, cu niște studii de mass-media la o universitate oarecare din Anglia. Dar ceva nu mergea. Nu aveam nici un pic de emoție sau vreo pasiune pentru viitorul meu. Era ca un mariaj aranjat. Sigur că ar fi mers pînă la un punct, dar nu era vorba nicidecum de trăit intens. Am răsfoit ghidul UCCA, care cuprinde lista cu toate universitățile de stat din Anglia și cu ce poți să înveți în ele. Și mi-am trăit momentul de « Evrika ! » : mi-au căzut ochii pe o pagină unde scria că puteai studia limba și literatura română într-un departament al Universității din Londra. « *That's it !* » am exclamat cu convingere. ăsta îmi era viitorul – cu pasiune și cu emoție. Cum știam ? Știam. Instinctiv.

Bineînțeles, decizia mea subită și inexplicabilă de a renunța la toate ofertele sigure și decente de a mă înscrie la franceză într-o universitate oarecare a fost întâmpinată cu suspiciune și n-a primit mare sprijin. Cel mai des am auzit că « este un capriciu al lui Alison », cea mereu dojenită pentru pălării excentrice și fustele prea scurte pe care le purta la școală. Multă lume a crezut că hotărîrea mea era un simplu moft de adolescentă. Două persoane

m-au susținut : o profesoară de franceză, care a oftat și mi-a spus că mă admiră (« Ce bine, Alison ! Nu vei deveni, ca mine, profesoară de franceză într-un oraș de provincie ! »), și mama, care mă știe mai bine decât oricine. Mama a zis : « Slavă Domnului că ai ales ceva interesant ! De când erai mică, dacă mintea nu-ți era ocupată cu ceva, erai o problemă ! » Era însă puțin îngrijorată că am ales să studiez o limbă și un neam care la acea vreme se aflau de cealaltă parte a Cortinei de Fier, mai ales că România se prezenta ca o țară închisă pentru noi atunci. Dar chiar de aceea apăruse și fascinația.

Pentru o englezoaică, sînt destul de talentată la limbi străine. Cel mai mult îmi plăceau limbile romanice. Făcusem prima călătorie în străinătate la paisprezece ani, la Marsilia – o altă planetă în comparație cu blîndul Kent. Acea excursie m-a marcat definitiv. Acolo am avut parte și de primul sărut. Am fost atinsă de microbul latinității pentru totdeauna. « Cum poate un popor de lîngă Marea Neagră să vorbească o limbă latină ? » m-am întrebat. « Trebuie să fie o țară foarte specială, așa, înconjurată de slavi. » Toate sînt banalități acum, dar atunci erau întrebări firești pentru o tînără care explora un drum cel puțin neobișnuit. M-am dus la biblioteca publică din Tunbridge Wells și am găsit un manual de limba română. Primele cuvinte erau « lama, lampa » și încă ceva. În carte scria că « a » din română trebuie pronunțat ca « u » (din *cut*) în engleză. Atît mai știu. Îmi aminteam atunci de o poză alb-negru dintr-o enciclopedie cu niște țărani români într-un car plin de fîn. O văzusem în copilărie și nu pot să-mi explic de ce poza aceea a intrat în subconștientul meu. Îmi aduc aminte de ea și azi : era mult fîn, se vedeau doi țărani și doi boi.

M-am dus la Londra, nu departe de Kent, și am avut un interviu cu dr Dennis Deletant, profesor de limba și literatura română. Nu a fost impresionat de fraza mea despre România care era o insulă latină într-o mare de slavi. « Și Ungaria ? » m-a întrebat. « Trebuie să ai grijă să fii precisă », mi-a atras atenția. Știam că maghiara era o limbă fino-ugrică etc., dar nu aveam nici o

scuză. În schimb, s-a bucurat să afle că studiasem limba latină. « Fără asta, nu te-aș fi acceptat », mi-a explicat.

Nu-mi aduc aminte de vara aceea și nu cred că e interesant să povestesc despre cei patru ani petrecuți în Russell Square, în spatele lui British Museum. Trebuie să spun însă că limba română n-a fost ușoară pentru mine. Mi se dădea un text de citit, nu mă descurcam, mă bîlbâiam, mă chinuiam. Cuvîntul care mă încurca la culme era « aici ». Pînă la urmă mi-am băgat în cap că suna ca *I itch*, adică « mă mănîncă ». De furie și de frustrare, în prima săptămîină am izbucnit în plîns în fața profesorului sosit de la Iași să ne învețe românește. Dr Ioan Caproșu, unul dintre cei doi lectori de la Universitatea din Iași, venise la noi la facultate să predea istorie și limba română unei grupe de două fete, Fiona Tuppercary și eu. A stat trei sau patru ani, apoi a plecat și nu a fost înlocuit niciodată – nu mai voia Ceaușescu, ni s-a spus. Aveam ore de două ori pe săptămîină cu acest profesor respectat. Era de modă veche. Îmi aduc aminte că purta un beret, în stil franțuzesc, fuma și vorbea încet și plăcut. Vorbea cu drag despre istoria României, deși era marcat de tristețe. Celălalt lector ne spunea cît de bine era în România și cît de frumos mergeau lucrurile pe un ton cam zăltat. Într-o zi, dr Caproșu a oftat și ne-a spus că lucrurile nu mergeau deloc bine în România, că țara era în declin din cauza situației politice. Era apăsător și trist. Cel mai bine îmi aduc aminte că era trist, nu mai știu exact ce ne-a spus. Cred că acela a fost momentul în care a hotărît că putea să aibă încredere în noi și cred că era și ușurat. Fiona și eu eram niște naive bine intenționate, fără înclinații politice, dar am fost discrete. Îmi aduc aminte că un român aflat în Anglia într-o poziție oficială m-a întrebat odată care erau opțiunile politice ale dr Caproșu și dacă mergeam la cîte o cafea cu el. Naivă eram, dar instinctele funcționau. Mi-a înghețat inima de frică, am murmurat ceva vag, am dat bir cu fugiții și nu l-am mai văzut niciodată. Viitorul nu-mi mai părea atunci atît de luminos.

Un om de afaceri dubios anunță că va investi în presa românească

București, România (AP) / 3 martie 2006

Sorin Ovidiu Vîntu, căruia i se atribuie crearea pieței de capital din București, dar care e acuzat în același timp că a pricinuit prăbușirea unui mare fond de investiții, este unul dintre cei mai enigmatici și controversați oameni de afaceri din România. Foarte secretos cînd vine vorba de cele mai recente investiții ale sale, și-a surprins pînă și propriii angajați anunțînd luna trecută că a cumpărat 55 % din acțiunile canalului Realitatea TV, cel mai influent post de știri din țară. O surpriză și mai mare a fost dezvăluirea faptului că Vîntu deținea postul încă din aprilie 2004.

Această preluare mascată, afirmă el, va crea pînă la urmă o Românie mai transparentă și va ajuta țara să se pregătească pentru a deveni membră a UE la anul. « Numai canalele de știri care au curajul să-și facă bine meseria vor dura și vor deveni adevărate repere pentru interesul public », a declarat el pentru Associated Press săptămîna aceasta. Vîntu are de gînd să creeze o agenție de presă și un canal TV de business, pentru care a luat joi o licență. Cu o avere estimată la 750 de milioane de dolari (627 de milioane de euro), este unul dintre cei mai bogați români.

Vîntu este încă preocupat de implicarea sa, în 1999, în prăbușirea Fondului Național de Investiții – 300 000 de

oameni au pierdut atunci echivalentul a 150 de milioane de dolari. Acuzațiile că ar fi profitat de pe urma unor manevre din interior nu au fost niciodată probate în justiție, dar pata pe numele său rămîne, căci el este cel ce a înființat Fondul. Vîntu neagă cu tărie orice încălcare a legii. Ioana Maria Vlas, care a administrat Fondul, ispășește o condamnare la 20 de ani de închisoare pentru fraudă, iar un alt manager, Nicolae Popa, a fost condamnat în lipsă la 24 de ani tot pentru fraudă. Popa a fugit din țară în anul 2000, iar autoritățile au emis un mandat internațional de arestare pe numele său.

« Episodul FNI mi-a creat multe probleme. [...] Au fost multe neînțelegeri în privința economiei de piață [...], au încercat să mă asocieze cu o ilegalitate, dar eu nu am avut nici o legătură cu această problemă », spune Vîntu. În prezent, are cîteva procese, inclusiv unul în care este acuzat de false declarații la înființarea unei bănci care apoi a dat faliment.

Cei care au lucrat cu el spun că are o înțelegere remarcabilă a pieței de capital, la a cărei înființare a contribuit. « E de departe cel care a înțeles potențialul piețelor de capital mai repede decît toți românii pe care i-am cunoscut », spune Vivien Ashton, care l-a întîlnit pe cînd era consultantă-șefă din partea guvernului britanic la înființarea Bursei din România, pe la mijlocul anilor '90. Dar a adăugat : « Păcat că nu a avut o înțelegere asemănătoare pentru regulile jocului. »

Jurnalista economică Lidia Moise se arată prudent optimistă în privința șanselor de reușită ale lui Vîntu în afaceri media. « Dacă și celelalte investiții în media vor fi la fel de serioase [ca Realitatea TV], ele vor face să crească nivelul presei din România », spune ea. « E lucid și știe că în UE nu poți să faci față cu o presă improvizată. »

Pe ecranul cu plasmă la care se uită Vîntu dintr-un fotoliu de piele maronie defilează Realitatea TV. « E un suc-

ces nu numai din punct de vedere jurnalistic, ci și economic. » Întrebat cât valorează, Vîntu zîmbește : « Anul viitor o să intrăm pe Bursă și o să vedeți. »

Fostul premier, acuzat de dare de mită, își deschide casa pentru jurnaliști

București, România (AP) / 4 martie 2006

Încercînd să arate că nu are nimic de ascuns, un fost prim-ministru român i-a invitat sîmbătă pe jurnaliști în apartamentul său dintr-un imobil despre care se spune că ar fi construit pe un teren cumpărat de premier la un preț mult mai mic decît cel real.

Adrian Năstase, prim-ministru între 2000 și 2004, este acuzat de luare de mită într-o afacere imobiliară. « Mi-am zis că cea mai bună soluție este să veniți să vedeți că nu am nimic de ascuns », a spus Năstase, invitîndu-i pe jurnaliștii de la mai multe posturi TV în apartamentul său luxos de 300 m², situat într-o zonă foarte bună din Capitală. Năstase fusese criticat pentru că nu le-a permis procurorilor să-i percheziționeze apartamentul. Fostul premier a declarat că le-a interzis procurorilor accesul deoarece consideră că această cercetare se face din motive politice. Năstase, în prezent președinte al Camerei Deputaților, a cumpărat terenul de la ruda unui parlamentar și l-a apărat pe acesta într-un proces de corupție. Năstase a renunțat apoi să-i mai ia apărarea, iar parlamentarul a ajuns la închisoare. Năstase a fost acuzat de corupție la 7 februarie. Pe lîngă acuzația că a plătit prea puțin pentru teren, autoritățile pretind că și-a decorat apartamentele cu așa-zise daruri, care, în termenii legii, sînt

« șpăgi ». Autoritățile spun că el a luat mită în 1998, când era liderul opoziției.

Săptămîna trecută, într-o scrisoare în care citează rezultatele cercetărilor preliminare, ministrul Justiției, Monica Macovei, a spus că Năstase « a primit 100 000 de dolari (85 000 de euro) în bunuri importate din China, și 1,2 miliarde de lei (35 000 de euro / 40 000 de dolari), contravaloarea tîmplăriei și a termopanelor » de la două proprietăți.

Prezentîndu-și casa jurnaliștilor, Năstase a spus că unele obiecte din apartamentul de lux i-au fost donate de socrul său, fost ministru al Agriculturii în timpul lui Nicolae Ceaușescu și ambasador al României în China după căderea comunismului. În înregistrările video, telespectatorii au putut vedea un apartament plin de picturi, tapiserii, hărți vechi, icoane, vase din Asia, puști de vînătoare, precum și biblioteca de preț a lui Năstase, plină de volume vechi și rare. « Unele cărți sînt destul de valoroase », a recunoscut el, precizînd că acela este locul lui preferat din casă.

Petru Romoșan, colecționar și evaluator de artă, spune că estimează conținutul casei lui Năstase la 4-5 milioane de euro (4,8-6 milioane de dolari).

Năstase le-a prezentat jurnaliștilor cele două dormitoare ale apartamentului și le-a explicat proveniența unor picturi, precum și bucătăria, unde se aflau piese de ceramică, dar nici o pictură.

În afară de Năstase, cinci persoane, printre care și soția sa, au fost acuzate în acest proces. Comisia Europeană a încurajat România, care dorește să intre în UE în 2007, să lupte împotriva corupției, dacă vrea să evite amînarea aderării cu un an.

Ungurii din Transilvania cer autonomie regională

Odorheiu Secuiesc, România (AP) /
15 martie 2006

Mii de etnici maghiari s-au adunat miercuri în Transilvania pentru a cere o autonomie mai mare față de București și pentru a participa la o sărbătoare națională maghiară. La Odorheiu Secuiesc, un orașel prosper aflat la cca 250 km nord-vest de București și unde majoritatea celor 38 000 de locuitori sînt secui – un grup etnic maghiar – cca 10 000 de oameni s-au reunit pentru a asculta muzică populară, poezie și revendicări de autonomie. Mii de etnici maghiari s-au întrunit și în alte orașe transilvănene, iar la aceste adunări au luat parte și lideri ca viceprim-ministrul român Markó Béla, președintele UDMR, și episcopul László Tőkés. Protestul mărunț al lui Tőkés pe cînd era preot într-o parohie din Timișoara, în 1989, a fost scînteia care a declanșat o revoltă de masă în Timișoara, București și alte orașe din România, devenind în cîteva săptămîni o Revoluție la nivel național, ce a culminat cu răsturnarea și executarea dictatorului comunist Nicolae Ceaușescu.

« Vrem să ne recăpătăm autonomia », a spus Tőkés. Etnicii maghiari din Ținutul Secuiesc au avut un statut autonom între 1952 și 1968. Reprezentanții secuilor au prezentat un manifest cerînd autonomie teritorială pentru regiunea lor – un statut asemănător cu cel al Scoției în Marea Brita-

nie sau cu al Cataloniei în Spania. « România vrea să se alăture Uniunii Europene, iar autoguvernarea unei comunități este considerată [în UE] un drept colectiv », spune Jozsef Csapo, lider local și președinte al Consiliului Național Secuiesc. El a adăugat că secuii vor folosi numai mijloace legale și democratice pentru a-și atinge scopul, și a exclus acțiuni precum declararea unei republici separatiste. « Maghiarii nu vor să aibă un stat separat în România », a spus el. În trecut, guvernul a respins asemenea cereri de autonomie, considerându-le ca neconstituționale.

Miercuri, maghiarii din regiune au participat la slujbe religioase în costume naționale și purtând drapele maghiare. Mulți și-au luat liber de la serviciu pentru a comemora revolta maghiarilor din 1848 împotriva Austriei. « Ne-am dori mai multă libertate... O parte prea mare din impozitele noastre merge la București », spune Maria Lorinczi, 27 de ani, farmacistă în Odorheiu Secuiesc. Primarul Janos Szasz a declarat pentru AP că aceste cereri de autonomie au fost provocate de plecarea peste hotare a multor tineri maghiari, mai ales în Ungaria. Populația maghiară a scăzut de la 1,6 milioane în 1992 la 1,4 milioane în 2002, când a avut loc ultimul recensământ. Szasz crede că secuii, care trăiesc în câteva orașe din centrul României și care se știe cât țin la tradițiile lor maghiare, doresc să controleze mai bine viața locală. « Drumurile de aici sînt proaste, este și o glumă care spune că oriunde trăiesc maghiari vei găsi drumuri proaste », a spus el, adăugînd că maghiarii, care reprezintă peste 80 % din populația locală, nu sînt reprezentați proporțional la nivelul administrației locale. « Românii nu au încredere în noi. »

În ultimii zece ani, relațiile dintre români și maghiari s-au ameliorat, UDMR participînd la ultimele două guvernări.

Gisella Barockzi, 68 de ani, care, ca mulți maghiari din zonă, nu vorbește românește, vindea drapele maghiare cu

3 lei bucata (1 dolar / 0,80 euro), alături de fiica sa. « La modul ideal, ne-am dori autonomie teritorială, deși nu sînt sigură că ar funcționa cum trebuie », spune Baroczki, fostă lucrătoare la o fabrică.

Președintele României, Traian Băsescu, le-a trimis un mesaj maghiarilor urîndu-le sărbătoare fericită, dar reamintindu-le că sînt parte a societății românești.